Šurfas 5. Dydis 2,8x4 m. Iškastas patalpos *N* ŠV kampe. Buvo siekiama sužinoti, ar nuo vartų bokšto *M 22* į R pusę nebuvo į *M 23* panašios sienos. Tyrimų metu buvo pasiekta patalpos *N* V sienos apačia (H_{abs} 88,40 m) bei rasta sienos *M 31* dalis. Ją reikėtų sieti su *M 22* funkcionavimo laikotarpiu. Jos viršus rastas ties H_{abs} 90,50 m, apačia – H_{abs} 89,70 m. Daugiau apie ją pasakyti bus galima tik atlikus detalesnius tyrimus. Šios sienos Š pusė buvo nuardyta statant Š korpuso Š sieną. Taip pat rasta ir apardytos medinės konstrukcijos dalis (H_{abs} 89,50 m). Gali būti, kad čia būta konstrukcijos, panašios į 1998–1999 m. rastą į P nuo rūmų P vartų. Įžemis pasiektas ties H_{abs} 86,90 m.

Kadangi buvo įrenginėjamas drenažas, tyrimai vyko ir 1995 m. pradėtame tirti aštuoniakampiame bokšte *M 20*. Jame tirtas 5x6 m dydžio plotas. V bokšto patalpos dalyje rasti bent poros gaisrų ir po jų sekusių rekonstrukcijų pėdsakai.

THE NORTHERN BUILDING OF THE PALACE OF SOVEREIGNS AND ITS PENTHOUSE

In 1999–2000, the area of 325 m^2 was investigated in the eastern part of the northern building of Vilnius Lower Castle Palace of Sovereigns. At the investigated parts of the premises (N and P), remains of stone pavement and an oven, fragments of pottery and tiles as well as coins dated to the 16th–17th centuries were found.

RADVILŲ RŪMŲ (3-IOSIOS OFICINOS VILNIAUS ŽEMUTINĖJE PILYJE) TERITORIJOS TYRIMAI

Gintautas RACKEVIČIUS

2000 m. sezono metu PTC LP papildomai tyrinėjo praėjimą tarp Pilies kalno V atraminės sienos ir Radvilų rūmų (3-ios oficinos). Buvo ištirtas bendras 16 m^2 plotas. Nustatyta rūmų R koridoriaus priestato funkcinė paskirtis. Tai buvo tualetas. Į jį buvo patenkama iš viršutinių rūmų aukštų, nes koridoriaus sienoje durų nebuvo. Tualeto bokštas yra stačiakampio plano, orientuotas Š–P kryptimi, 2x3 m dydžio. Išlikusių bokšto sienų aukštis yra 5,5 m. Tualeto Š ir P sienos prišlietos prie rūmų koridoriaus R sienos. Tualeto bokšto R sienoje ties pamatais išmūryta 1,7 m aukščio arka, už kurios yra 1,5x2 m dydžio tualeto kamera, suskliausta 2,5 m aukščio cilindriniu skliautu. Kamera yra stačiakampio plano, orientuota Š ir P kryptimi. Jos Š sienoje yra 0,7 m pločio ir 1,4 m aukščio arkos pavidalo ištekėjimo anga. Tualeto kameros R sienos ir lubų skliauto sankirtoje yra išsėmimo anga, uždengta medinėmis lentomis. Ji yra 0,5 m pločio ir 1,5 m aukščio laiptuota viršutine dalimi. Tualeto mūre vyrauja gelsvos molio masės renesansinių proporcijų plytos, rištos šviesiai pilku kalkių skiediniu, pamatų lygyje įmūryti ir lauko akmenys. Pagrindinis naudotas plytų rišimo būdas – gotikinis. Tualetas pastatytas XVI a. viduryje kartu su Pilies kalno atramine ir rūmų koridoriaus siena. Jis buvo naudojamas pagal paskirtį iki XVII a. vidurio.

Tualeto bokšto viduje ir tualeto kameroje buvo tiriamas organikos su kalkėmis sluoksnis, susidaręs XVII a. I pusėje. Sluoksnyje rastas neglazūruotas XVI a. pabaigos – XVII a. pradžios krosnies koklis ir keli metaliniai dirbiniai bei stiklinių indų fragmentai. Didžiausią tualeto turinio radinių grupę sudarė gerai išlikę keramikiniai indai bei jų fragmentai, leidžiantys susidaryti gana išsamų vaizdą apie XVI a. pabaigos – XVII a. I pusės Žemutinės pilies gyventojų buityje naudotus indus. Palinologinė analizė parodė, kad šiame sluoksnyje yra nemažai egzotiškų augalų, neaugančių Lietuvos gamtinėmis sąlygomis, žiedadulkių.

Virš tualeto turinio sluoksnio buvo tiriamas jo XVII a. II pusės – XVIII a. I pusės užvertimas – griuvenų su degėsiais apatinė dalis. Sluoksnis susidarė valant viršutines rūmų patalpas po XVII a. viduryje kilusio gaisro. Nereikalingos interjero dalys: XVII a. vidurio krosnių kokliai, akmens konglomerato baliustrų dalys ir kt., buvo sumestos į tualetą. Taip pat rasta nemažai nebetinkamų naudoti keramikinių indų dalių. Galima manyti, kad dalis rūmų gyvenamųjų patalpų po 1655–1661 m. karo buvo tebenaudojamos ūkinėms reikmėms.

Tualeto išorėje buvo papildomai tirti rūmų funkcionavimo laiko sluoksniai: XVI a. II pusės juosvos griuvenos bei rūmų remonto metu XVII a. I pusėje susidarę kalkių skiedinys ir stambios griuvenos su kalkėmis. Šių sluoksnių radiniai niekuo neišsiskiria iš ankstesnių Žemutinės pilies tyrinėjimų metu aptiktų radinių. Ypatingesni yra aukso gijų siūlai bei drabužių puošmenų iš aukso fragmentai, rasti juosvose griuvenose.

THE INVESTIGATION OF THE TERRITORY OF THE RADVILAI' PALACE (THE 3RD OFFICE AT VILNIUS LOWER CASTLE)

In 2000, CRCCL investigated the total area of 16 m^2 between the supporting wall V of the Castle Hill and the R corridor of the Radvilai' Palace (the 3rd office). It was found that WC was built there. It was used according to the purpose from the middle of the 16th century to the middle of the 17th century. In the contents and upper layer of WC, a considerable number of excellently preserved pottery dated to the late 16th–17th centuries as well as their fragments was found. On a supplement investigation of the layers around the WC dated to the second half of the 16th century and the first part of the 17th century, yarn with golden thread and fragments of golden decorations of dresses dated to the second half of the 16th century were found.

KAUNO PILIES TYRINĖJIMAI 1998 IR 2000 M.

Algirdas ŽALNIERIUS

Tęsiant Kauno pilies archeologinių tyrimų programą, 1998 m. liepos–rugpjūčio mėn. buvo atlikti archeologiniai kasinėjimai pilies gynybiniame griovyje, priešpilio PV kampe ir pilies kiemo centrinėje dalyje. Čia buvo iškastos 5 perkasos, ištirtas 257 m^2 plotas.